

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1 (§ 1 a 4)

§ 1 ods. 1: V zmysle odporúčania Eurostatu sa v odseku 1 explicitne ustanovuje všeobecný účel vykonávania úloh štátnej štatistiky a výstižne sa definuje predmet právnej úpravy, ktorý je v súlade s obdobnými úlohami európskej štatistiky v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 z 11. marca 2009 o európskej štatistike a o zrušení nariadenia (ES, Euratom) č. 1101/2008 o prenose dôverných štatistických údajov Štatistickému úradu Európskych spoločenstiev, nariadenia Rady (ES) č. 322/97 o štatistike Spoločenstva a rozhodnutia Rady 89/382/EHS, Euratom o založení Výboru pre štatistické programy Európskych spoločenstiev (Ú. v. EÚ L 87, 31.3.2009) v platnom znení.

Výslovne sa zakotvuje súlad tvorby štátnej štatistiky s medzinárodnými zmluvami a orientáciu štátnej štatistiky na jej používateľa.

§ 1 ods. 2: Druhým odsekom sa rieši v zákone doteraz absentujúce premostenie medzi štátnou štatistikou vykonávanou na vnútroštátne účely a európskou štatistikou výlučne alebo aj pre potreby Európskej únie (ďalej len „EÚ“). Tvorba európskych štatistík v podmienkach Slovenskej republiky je zabezpečená prevažne vo vnútroštátnom programe štátnych štatistických zisťovaní na príslušné trojročné obdobie.

§ 2 ods. 1: Súčasný spôsob vyjadrenia predmetu úpravy duplikuje sčasti súčasnú definíciu štátnej štatistiky v § 2 písm. a) a zároveň nedefinuje štátnu štatistiku presne. Novým ustanovením sa navrhuje zosúladiť túto definíciu s definíciou európskej štatistiky v nariadení (ES) č. 223/2009 v platnom znení. Navrhovaná definícia významovo zahŕňa dynamickú stránku pojmu (výsledok činnosti orgánov štátnej správy) ako aj statickú stránku pojmu (osobitný druh informácie).

§ 2 ods. 2 písm. a) a b): Dopĺňa sa absentujúca definícia štatistickej jednotky, ktorú je potrebné odlišovať od pojmu spravodajskej jednotky definovanej v súčasnom § 2 ods. 2 písm. b) zákona.

§ 2 ods. 2 písm. c): definícia spravodajskej povinnosti je identická s ustanovením § 18 ods. 3 zákona a navrhuje sa preto vypustiť.

§ 2 ods. 2 písm. c)): Odstraňuje skratka základného pojmu „štátne štatistické zisťovanie“, ktorá bola zavedená v rozpore s Legislatívno-technickými pravidlami vlády slovenskej republiky.

§ 2 ods. 2 písm. d): znenie bezo zmeny.

§ 2 ods. 2 písm. e): Je potrebná úprava definície dôverného štatistického údajá vzhľadom na problémy aplikačnej praxe. Dôverné štatistické údaje sú údaje o štatistickej jednotke, nie o spravodajskej jednotke. Precizuje sa definícia priamej identifikácie s využitím obdobnej úpravy vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov (GDPR) so zahrnutím rôznych druhov identifikátorov štatistických jednotiek (osôb a ich organizačných zložiek) ustanovených

pre potreby informačných systémov verejnej správy podľa osobitných zákonov. Uvedená definícia je v súlade s definíciou v nariadení (ES) č. 223/2009 v platnom znení.

§ 2 ods. 2 písm. f) a g): Pojem „spravodajská jednotka“ sa v ustanoveniach, ktoré sa týkajú spravodajskej povinnosti, nahrádza správnym pojmom „štatistická jednotka“, pretože táto je podľa § 18 zákona nositeľom právnej povinnosti.

§ 2 ods. 2 písm. h) až j): znenie bezo zmeny.

§ 2 ods. 2 písm. k) a l): Ide o spresnenie oboch pojmov a ich definícií. Okruh administratívnych zdrojov údajov je v súčasnom znení definovaný užšie, ako je potrebné. Zároveň nie je správne identifikovať tieto zdroje ako údaje, ale ako databázy týchto údajov, ktoré majú charakter systémov, registrov evidencií alebo iných súborov údajov. Odporúča sa tiež zjednodušiť okruh správcov administratívnych zdrojov údajov vypustením nadbytočného pomenovania „verejnoprávna inštitúcia“, a doplnením oboch pojmov slovom „údajov“ zamedziť ich neprípustnému výkladu. Zároveň sa vymedzuje okruh správcov administratívnych zdrojov aj negatívne vo vzťahu k spravodajským službám a Národnému bezpečnostnému úradu v súlade s príslušnou úpravou činnosti týchto inštitúcií.

§ 2 ods. 2 písm. m) až o): Dopĺňajú sa absentujúce definície štatistického formulára, štatistického produktu a štatistického portfólia, ktoré sa používajú v zákone.

Štatistický produkt a štatistické produktové portfólio sa definujú pre potreby zavedenia zákonnej povinnosti orgánov vykonávajúcich štátnu štatistiku vytvárať štatistické produkty jednotným spôsobom ako výstupy národného štatistického systému a zverejňovať ich prostredníctvom jednotného informačného systému štátnej štatistiky a pre špecifikáciu koordinačnej úlohy štatistického úradu. Definície sú v súlade s príručkou kvality národného štatistického systému, ktorá je jedným z výstupov projektu Reformy zberu a spracovania údajov štatistických údajov vo verejnej správe (ďalej len „projekt RZÚ“).

§ 2 ods. 2 písm. p): pojem sa definuje v súlade s novým znením § 1 ods. 1 a jeho použitím v ďalších novelizovaných ustanoveniach zákona.

§ 3: Do zákona je potrebné inkorporovať všetky rešpektované zásady resp. základné princípy štátnej štatistiky. Keďže štátna štatistika je v podmienkach Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) súčasne časťou európskeho štatistického systému reprezentovaného Eurostatom a reglementovaného nariadeniami EÚ, navrhuje sa prevziať zásady uvedené v nariadení (ES) č. 223/2009 v platnom znení priamo do zákona, čím sa poskytne relevantný základ aj pre vykonávanie koordinačnej, kontrolnej, monitorovacej a metodologickej činnosti štatistického úradu dovnútra národného štatistického systému spôsobom, aký navrhuje predložený návrh zákona. Svojím obsahom sú tieto zásady všeobecne platné bez ohľadu na používateľa štatistických výstupov a korešpondujú s ústavným princípom legality štátnej moci, hospodárnosti vynakladania verejných prostriedkov, požiadavke debyrokratizácie služieb štátu a princípmi vykonávania štátnej služby. Explicitne sa vyjadruje aj povinnosť dodržiavať kvalitu štátnej štatistiky, ktorej dosiahnutie je transparentne merateľné vymenovanými exaktnými kritériami. Práve vyhodnocovanie kvality štátnych štatistík resp. štatistických výstupov (bližšie body 9 a 13) poskytuje dôkaz o dodržiavaní základných princípov štátnej štatistiky orgánmi vykonávajúcimi štátnu štatistiku.

V novom znení § 8, ktorý upravuje činnosť štatistického úradu, a v novom § 12a, ktorý upravuje Jednotný informačný systém štátnej štatistiky, sa operuje s pojmom „štandard“. Uplatňovanie základného princípu objektivity podľa § 3 ods. 1 písm. c) spočíva okrem iného na používaní štandardov, ktoré sú transparentné pre používateľov a spravodajské jednotky, uľahčujú vzájomnú komunikáciu, zabezpečujú rýchlosť a porovnateľnosť štatistických údajov.

Kódex postupov pre európsku štatistiku v časti „Štatistické procesy“ uvádza nasledujúcu požiadavku na členov Európskeho štatistického systému (ďalej len „EŠS“): „*V štatistických procesoch, ktoré štatistické orgány používajú na rozvoj, tvorbu a šírenie európskych štatistík, sa v plnej miere dodržiavajú európske a iné medzinárodné štandardy, usmernenia a osvedčené postupy, pričom sa neustále vynakladá snaha o inovácie. Sú zavedené postupy, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby sa v rámci orgánov vykonávajúcich štatistiku dôsledne uplatňovali štandardné pojmy, definície, klasifikácie a ďalšie druhy štandardov.*“.

Príkladom takýchto štandardov je Všeobecný model štatistického produkčného procesu (GSBPM), ktorý popisuje a definuje štatistický produkčný proces na tvorbu oficiálnych štatistík. Poskytuje štandardný rámec a harmonizovanú terminológiu, ktorá pomáha štatistickým organizáciám modernizovať ich procesy tvorby štatistík a zdieľať metódy a komponenty.

Na základe konsenzu medzi členmi EŠS vznikol tiež Štandard EŠS ako normatívny dokument vypracovaný a schválený Výborom pre Európsky štatistický systém (ESSC) v súlade so schváleným postupom štandardizácie EŠS. Štandard poskytuje členom EŠS pravidlá, usmernenia alebo rôzne špecifiká pre rozvoj, tvorbu a šírenie európskej štatistiky zamerané na dosiahnutie optimálneho stupňa poriadku v súvislosti s plnením poslania a vízie EŠS. Katalóg štandardov schválených ESSC uvádza Eurostat na:

https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=CAT_STAND&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC.

§ 4: Novelou zákona sa navrhuje novým znením § 4 odstrániť diskrepanciu v pôsobnosti subjektov, ktoré vykonávajú činnosti spojené s vykonávaním štátnej štatistiky. Základom je, že primárna administratívna zodpovednosť za tvorbu štatistík má byť jednoznačne na ústredných orgánoch štátnej správy alebo v nemnohých prípadoch na orgánoch štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou, nie na subjektoch, ktoré plnia na základe osobitných zákonov alebo kontraktov odborné alebo administratívne úlohy pre tieto orgány. Len tieto orgány totiž disponujú všetkými nástrojmi, ktorými môžu ovplyvniť kvalitu štátnej štatistiky v oblasti, ktorá im je zverená vrátane určenia toho, na aký štatistický cieľ v súlade s rezortnými politikami majú byť štatistiky vytvárané.

Spoločné pomenovanie orgánov, ktoré sa podieľajú na vykonávaní úloh štátnej štatistiky sa dôsledne uplatňuje v celom zákone.

Zároveň sa precizujú a dopĺňajú podmienky vykonávania čiastkových úloh pri vykonávaní štátnej štatistiky, ktoré je možné z dôvodu časových a finančných úspor a využitia ľudských zdrojov účelnejšie delegovať rozpočtovým organizáciám, príspevkovým organizáciám (napríklad Národné osvetové centrum, ktoré je podľa zákona č. 189/2015 Z. z.

o kultúrno-osvetovej činnosti výkonným a koordinačným pracoviskom pre štátnu štatistiku v oblasti kultúry) alebo so subjektmi mimo verejnej správy teda na prevažne komerčnej báze podnikateľskými subjektmi za dodržania podmienok ochrany hospodárskej súťaže.

Z povahy povinností a oprávnení subjektov, ktoré vykonávajú pre orgány vykonávajúce štátnu štatistiku čiastkové úlohy v oblasti štátnej štatistiky, vyplýva, že pri spracúvaní dôverných štatistických údajov, ktorými sú osobné údaje, majú postavenie sprostredkovateľa, a orgány vykonávajúce štátnu štatistiku, ktorým sa tieto subjekty k vykonávaniu týchto čiastkových úloh zaviazali, majú postavenie prevádzkovateľa podľa čl. 4 ods. 7 a 8 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016) v platnom znení a podľa § 5 písm. o) a p) zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Preto sú orgány vykonávajúce štátnu štatistiku povinné s príslušnými subjektmi popri písomnej úprave vykonávania čiastkových úloh v oblasti štátnej štatistiky písomne upraviť aj vzájomné práva a povinnosti pri spracúvaní osobných údajov podľa čl. 28 nariadenia (EÚ) 679/2016 v platnom znení resp. podľa § 34 zákona č. 18/2018 Z. z.

K bodu 2 (§ 5 ods. 1)

Úprava znenia súvisí s vypustením pojmov „národný štatistický systém“ a „člen národného štatistického systému“ zo znenia zákona z dôvodu ich prekryvania sa s pojmom orgán/orgány vykonávajúce štátnu štatistiku a potrebnými jazykovými a legislatívno-technickými úpravami ustanovenia. Uvedené pojmy sa však naďalej funkčne uplatňujú v odborných štatistických kruhoch. Koordináciu funkciu štatistického úradu na vnútroštátnej úrovni je obdobná ako koordinačná činnosť každého ústredného orgánu štátnej správy, preto je bližšie špecifikovaná až v § 8 ods. 1 v návrhu zákona.

K bodu 3 (§ 8)

Z projektu RZÚ vyplynula aj požiadavka na hlbší zásah do úpravy pôsobnosti štatistického úradu v oblasti štátnej štatistiky s ťažiskom na jeho úlohy koordinačného orgánu v rámci európskeho štatistického systému na vnútroštátnej úrovni a s tým spojené metodologické, monitorovacie a kontrolné činnosti.

V súlade s tým sa navrhuje na monitoring dodržiavania všetkých základných princípov štátnej štatistiky.

Od 1. januára 2024 sa zavádza povinnosť iným orgánom vykonávajúcim štátnu štatistiku vypracúvať a zverejňovať správy o kvalite zostavených štatistík na národnej úrovni obdobne ako je to v rámci európskeho štatistického systému. Náležitosti týchto správ upraví štatistický úrad všeobecne záväzným právnym predpisom - vyhláškou štatistického úradu, ak požiadavky na tieto správy nestanovujú nariadenia EÚ.

Ide o štatistiky pre vnútroštátne účely vytvárané v rámci národného štatistického systému. Ako predloha vytvárania týchto správ v záujme využitia osvedčených postupov sa navrhuje požadovať štruktúru správ, ktorá je harmonizovaná so štandardizovanou štruktúrou správ o kvalite pre používateľa ESMS (Euro SDMX Metadata Structure, dostupné

na <https://ec.europa.eu/eurostat/data/metadata/metadata-structure>) vytvorenou Eurostatom na účely popisu údajov šírených prostredníctvom webového sídla. Správy o kvalite zostavených štatistík poskytujú používateľom informácie, ktoré pomáhajú pri interpretácii šírených štatistických údajov. Okrem kontaktných údajov a krátkeho a ľahko zrozumiteľného popisu súboru údajov obsahujú aj základné a ostatné kritériá kvality údajov: informácie o inštitucionálnom mandáte, politike dôvernosti, politike zverejňovania, periodicite zverejňovania, dostupnosti, riadení kvality, relevantnosti, presnosti a spoľahlivosti, včasnosti a dochvilnosti, porovnateľnosti a koherentnosti, nákladoch a záťaži respondentov, revízií údajov a štatistickom spracovaní. Členovia národného štatistického systému ich aktualizujú najmenej raz za rok a šíria prostredníctvom webového sídla úradu. Definícia metadát v § 2 návrhu vyhlášky je zhodná s definíciou podľa medzinárodnej technickej normy ISO/IEC 11179-1:2015 Information technology — Metadata registries (MDR) — Part 1: Framework.

Štatistický úrad bude vypracúvať každoročne správu o štátnej štatistike a predkladať ju vláde SR, pričom správy o kvalite štatistík budú jedným z jej podkladov.

Na zákonnú úroveň je povýšená spolupráca s Národnou bankou Slovenska a Radou pre rozpočtovú zodpovednosť, ktorá sa týka povinností SR ako člena eurozóny.

K bodu 4 (§ 9)

Znenie ustanovenia vrátane citácie príslušnej poznámky pod čiarou sa dáva do súladu s platným právnym stavom.

K bodu 5 (§ 10)

V § 10 sa upravuje činnosť a zloženie nového poradného orgánu predsedu úradu, ktorým je Koordinačná rada pre štátnu štatistiku, ako jedného z nástrojov na koordináciu vykonávania úloh štátnej štatistiky orgánmi vykonávajúcimi štátnu štatistiku. Zároveň sa umožňuje vytváranie ďalších externých ad hoc platforiem k prerokovaniu čiastkových otázok. Tieto platformy predstavujú okrem iného vhodný nástroj na komunikáciu s používateľmi, či poskytovateľmi údajov, a to tak vo vzťahu k znižovaniu administratívnej záťaže pri poskytovaní údajov, odbúravaní prípadných duplicít, či zlepšovaní komunikačných nástrojov na zber údajov, ako aj pri získavaní spätnej väzby vo vzťahu k štatistickým produktom a ich zverejňovaní.

V súvislosti so vznikom koordinačnej rady národného štatistického systému sa vypúšťa úprava štatistickej rady ako legislatívne nadbytočná, pričom naďalej zostáva predsedovi štatistického úradu z titulu jeho funkcie kompetencia vytvárať expertné orgány napríklad zložené z odborníkov na štatistiku.

K bodu 6 (nadpis § 11)

Legislatívno-technická úprava súvisiaca so zavedením legislatívnej skratky „iný orgán vykonávajúci štátnu štatistiku“.

K bodu 7 (§ 11 ods. 1)

Medzi úlohy sa vkladá aj povinnosť v prípade potreby usmerňovať plnenie spravodajskej povinnosti pokynmi, vytvárať štatistické produkty a zverejňovať správy o hodnotení kvality vlastných štátnych štatistik. Obdobne sú tieto povinnosti definované v § 8 aj pre štatistický úrad.

K bodu 8 (§ 11 ods. 2)

Navrhuje sa vykonať úpravu odseku vzhľadom na všeobecnejšiu povinnosť navrhovanú v § 11 ods. 1.

K bodu 9 (§ 11 ods. 3)

Navrhuje sa zakotviť minimálne personálne a organizačné požiadavky na zabezpečovanie úlohy iného orgánu vykonávajúceho štátnu štatistiku. Vo svojej podstate nejde o nové úlohy, ale prax preukázala potrebu zakotviť konkrétne povinnosti priamo v zákone.

K bodu 10 (§ 12 ods. 2)

Navrhuje sa osobitne doplniť štatistické zisťovania vykonávané štatistickým úradom na základe požiadaviek ústredných orgánov štátnej správy, ktoré nebudú vykonávať štatistické zisťovania.

K bodu 11 (§ 12 ods. 3)

Navrhuje sa upraviť postup štatistického úradu pri zaradení nových štatistických zisťovaní ústrednými orgánmi štátnej správy, ktoré sa tým stanú inými orgánmi vykonávajúcimi štátnu štatistiku.

K bodu 12 [§ 12 ods. 6 písm. e)]

Legislatívno-technická úprava súvisiaca s dôsledným používaním pojmu „orgán vykonávajúci štátnu štatistiku“.

K bodu 13 [§ 12 ods. 6 písm. f)]

Začlenenie požiadavky na stanovenie podrobných kritérií kvality v programe štátnych štatistických zisťovaní do splnomocňovacieho ustanovenia v § 12 v prípade, že sú potrebné, predstavuje záväzný rámec v prípadoch, kedy spravodajská jednotka musí zabezpečiť kvalitu údajov v súlade s metodikou, ktorá platí pre dané štatistické zisťovanie.

K bodu 14 (§ 12 ods. 8)

Zostručnenie textu a použitie novej legislatívnej skratky zavedenej v § 4 ods. 1 písm. b).

K bodu 15 (§ 12a)

Jedným zo základných cieľov realizácie projektu RZÚ je vytvorenie nástroja, ktorým sa zefektívni koordinácia procesov v rámci národného štatistického systému,

pričom jedným z nástrojov na plnenie koordinačnej role štatistického úradu je aplikácia Kódexu postupov pre európsku štatistiku, ktorého cieľom je zabezpečiť dôveru verejnosti v európsku štatistiku určením, ako sa má európska štatistika rozvíjať, tvoriť a šíriť v súlade so štatistickými zásadami uvedenými v článku 2 nariadenia (ES) č. 223/2009 v platnom znení.

V súlade so zásadami európskej štatistiky resp. základnými princípmi štátnej štatistiky sa definujú účely jeho prevádzkovania, ustanovuje sa rámcovo rozsah jeho povinného používania a zabezpečenie prístupu k nemu pre iné orgány vykonávajúce štátnu štatistiku.

Projekt RZÚ má zabezpečiť, aby sa štátna štatistika v rámci národného štatistického systému vykonávala v súlade so štatistickými zásadami ustanovenými čl. 2 nariadenia (ES) č. 223/2009, ktoré sú podrobnejšie rozpracované v Kódexe postupov pre európsku štatistiku vydaný EUROSTAT-om. Tieto štatistické zásady sú z vecného hľadiska ale aj z hľadiska nadnárodného, únievého charakteru prevažnej väčšiny vykonávaných štatistík aplikovateľné aj pri tvorbe, rozvoji a šírení vnútroštátnej štatistiky, preto nemá význam zakotvovať odchylný rámec a súčasnú zákonnú úpravu tzv. základných princípov štátnej štatistiky je potrebné doplniť štatistickými zásadami európskej štatistiky a posilniť tak vymožitelnosť ich dodržiavania členmi národného štatistického systému.

Technickým prostriedkom zabezpečenia aplikácie základných princípov štátnej štatistiky resp. štatistických zásad podľa nariadenia (ES) č. 223/2009 v platnom znení a Kódexu postupov pre európsku štatistiku z úrovne štatistického úradu ako koordinátora všetkých činností v oblasti rozvoja, tvorby a šírenia európskej štatistiky na vnútroštátnej úrovni a koordinátora v rámci národného štatistického systému sa má stať Jednotný informačný systém štátnej štatistiky (ďalej len „JIS ŠÚ“), ktorý je výsledkom rozvoja existujúceho informačného systému Štatistický informačný systém (kód METAIS – isvs_411) v zmysle schválenej koncepcie rozvoja IS zo dňa 25.3.2019.

Rozvoj isvs_411 na IS ŠÚ je financované z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v rámci operačného programu Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020.

JIS ŠÚ podporí procesy plánovania, produkcie, šírenia, podpory (úradnej komunikácie medzi orgánmi vykonávajúcimi štátnu štatistiku), konkrétne ide najmä o:

- súčasný proces plánovania štatistických zisťovaní v rámci Programu štátnych štatistických zisťovaní, s dôrazom na kontrolu jeho plnenia,
- prepojenie štatistických zisťovaní s tvorbou štatistických produktov (katalógom produktov),
- plánovanie štatistických činností,
- šandardizáciu integračných nástrojov (napr. pojmov, definícií, číselníkov a klasifikácií),
- sprístupnenie štatistických produktov všetkých orgánov vykonávajúcich štátnu štatistiku (teda v rámci tzv. národného štatistického systému) prostredníctvom jednotnej platformy (verejná databáza údajov); súčasťou platformy budú aj informácie o činnostiach v rámci národného štatistického systému a o stave národného štatistického systému,

- spoločná komunikačná platforma pre posilnenie väzieb, vzájomnú komunikáciu, zdieľanie znalostí, spoluprácu a koordináciu členov národného štatistického systému.

Ide o technickú podporu výkonu nasledovných úsekov a agend zapísaných v Centrálnom metainformačnom systéme verejnej správy:

- A0002754 - Zostavovanie programu štatistických zisťovaní v súčinnosti s ministerstvami a štátnymi organizáciami
- A0002755 - Zhromažďovanie a spracúvanie štatistických údajov
- A0002756 - Využívanie údajov z administratívnych zdrojov na účely štátnej štatistiky
- A0002757 - Zverejňovanie výsledkov štatistických zisťovaní za Slovenskú republiku a za jednotlivé územné celky a správne celky
- A0002758 - Určovanie metodiky vedenia systému národných účtov a zostavovanie národných účtov
- A0002759 - Vypracúvanie analýz vybraných charakteristík sociálno-ekonomického a ekologického vývoja Slovenskej republiky ako celku a jej jednotlivých častí a pravidelné informovanie verejnosti o sociálno-ekonomickom a demografickom vývoji
- A0002760 - Poskytovanie štatistických informácií a vydávanie štatistických publikácií
- A0002761 - Získavanie a zhromažďovanie zahraničných štatistických informácií na účely porovnávania stavu a vývoja ekonomiky Slovenskej republiky so zahraničím
- A0002762 - Kontrola dodržiavania spravodajskej povinnosti v oblasti štátnej štatistiky a ukladanie pokút za jej porušenie
- A0002763 - Vytváranie, zverejňovanie a spravovanie štatistických klasifikácií, číselníkov a registrov v súčinnosti s ministerstvami a štátnymi organizáciami
- A0002764 - Organizovanie a vykonávanie reprezentatívnych výskumov verejnej mienky o sociálno-ekonomických otázkach

JIS ŠÚ bude vybudovaný v súlade s tým, že biznis procesy ostanú definované na úrovni GSBPM a vybrané biznis služby budú budované ako SaaS služby, pričom primárnym konzumentom sú odborné útvary štatistického úradu. Tieto služby budú zároveň prístupné aj tretím subjektom (najmä povinným osobám), pričom z hľadiska funkcionalít bude JIS ŠÚ zabezpečovať nasledovné činnosti:

- a) kolaboračná platforma, slúžiaca na komunikáciu a zdieľanie informácií,
- b) procesy v rámci prípravy zberu údajov:
 1. generovanie súborov spravodajských jednotiek,
 2. vytváranie štatistických formulárov,
 3. prístup do METIS-u (zadefinovanie metainformačných objektov a vytvorenie formulárov),
 4. testovanie v testovacom prostredí,

- c) procesy v rámci zberu údajov:
 - 1. manažment zberu,
 - 2. poskytnutie nástrojov,
 - 3. prístup štatistického úradu k všetkým dátam členov národného štatistického systému, ktorí sa integrovali do systému,
- d) procesy v rámci spracovania údajov, ako sú algoritmy na editáciu, validáciu a imputácie (výpočet váh a ich kalibrácie, identifikácia extrémnych hodnôt, transformácie, nástroj na sezónnu analýzu časových radov),
- e) diseminačné nástroje, ktorými budú
 - 1. spoločná verejná databáza údajov,
 - 2. poskytovanie štatistických údajov cez webové sídlo štatistického úradu a datasetov vo forme otvorených strojovo spracovateľných údajov (v kvalite 4* - 5*),
 - 3. aplikovanie metód ochrany údajov,
 - 4. manažment údajov (riadenie prístupu k údajom),
 - 5. zabezpečenie dátovej interoperability pre konzumentov údajov,
- f) nástroj na tvorbu a zverejnenie správ o kvalite k štatistickým produktom.

Osobitne vo vzťahu k podnikateľom pri poskytovaní údajov platí, že nástrojom na získavanie kvalitných údajov má byť aj maximálne možné zjednodušenie práce spravodajskej jednotky pri ich poskytovaní. Na účely odstraňovania nadbytočnej záťaže pri poskytovaní údajov, ako aj na účely zjednodušenia a automatizácie tohto procesu budú podporené najmä možnosti komunikácie cez integračné rozhrania, a to aj s možnosťou zvoliť si komunikáciu pri poskytovaní údajov priamo zo svojich vnútorných systémov. Podporené bude aj tzv. predvypĺňanie údajov, ktoré sú o danej povinnej osobe už známe z iných zdrojov. Zjednodušenie a automatizácia teda v konečnom dôsledku povedú aj k tomu, že údaje budú poskytované s nižšou chybovosťou, vyššou aktuálnosťou a v požadovanom rozsahu. Nástrojom na dosiahnutie týchto cieľov bude práve JIS ŠÚ a spôsob nastavenia jeho fungovania a možností integrácie naň.

JIS ŠÚ bude integrálnou súčasťou e-Governmentu podľa platnej NKIVS. Ďalšie informácie k projektu sa nachádzajú v štúdii uskutočniteľnosti: <https://metais.vicepremier.gov.sk/studia/detail/f6f7fea5-ad9c-f56b-f79e-b2d163ced141?tab=basicForm>

K bodu 16 (§ 13)

Navrhuje sa zmena v spôsobe právnej úpravy prístupu k administratívnym zdrojom údajov. Zachováva sa princíp prístupu k všetkým údajom z administratívnych zdrojov údajov, pričom sa zároveň upúšťa od demonštratívneho výpočtu rozsahu údajov, ktoré je možné poskytnúť. Tento spôsob úpravy je jednak nevhodný, keďže ide o demonštratívny výpočet a je praxou prekonaný, keďže nie je schopný reflektovať dynamiku zmien a vývoja rôznych administratívnych zdrojov údajov.

Zakotvuje sa tiež nevyhnutnosť údajov na štatistický účel, ku ktorým sa žiada prístup do administratívneho zdroja údajov, čo korešponduje s ochranou štatistickej dôverylosti vrátane zabezpečenia ochrany osobných údajov ako aj s dodržiavaním princípov objektivity, spoľahlivosti a efektívnosti vynaložených nákladov.

Navrhuje sa na úrovni zákona explicitne upraviť oblasti, ktorých úpravu prax ukázala ako potrebnú, a to najmä poskytovanie údajov v predpísanej štruktúre a elektronicky, poskytovanie metadát k údajom, úpravu spôsobu uzatvárania dohôd o zabezpečení poskytovania údajov a vyjadrenie vzťahu ku kategóriám údajov, ktoré sú chránené podľa osobitných predpisov.

Poskytovanie údajov z administratívnych zdrojov údajov by malo prebiehať prioritne v elektronickej podobe, definovanej štruktúre a automatizovaným spôsobom, a to najmä v prípadoch, ak ide o zdroj údajov, ktorý poskytuje údaje prostredníctvom modulu procesnej integrácie a integrácie údajov podľa zákona o e-Governmente. Predmetný zákon obsahuje úpravu tohto modulu, ako aj jeho fungovania, vrátane riadenia prístupu k údajom a ich poskytovanie elektronicky a nepretržitým spôsobom prístupu.

Samotný inštitút dohody o zabezpečení poskytovania údajov nie je koncipovaný ako podmienka na ich poskytovanie, ale ako svojho druhu realizačná dohoda, ktorá má definovať technické podrobnosti poskytovania, pričom samotný právny nárok bude upravený na úrovni zákona. Preto ani neuzavretie dohody nie je dôvodom na neplnenie povinnosti poskytovať údaje z týchto zdrojov.

V odseku 6 sa zakotvuje zamedzenie možnosti orgánu vykonávajúceho štátnu štatistiku poskytnúť údaje od správcu administratívneho zdroja na iný ako štatistický účel.

K bodu 17 (§ 16 a 17)

Úprava v § 16 je potrebná vzhľadom na prijatie nariadenia EÚ citovaného v poznámke pod čiarou.

V § 17 sa navrhuje spresniť ustanovenia o spolupráci v rámci verejného sektora a doplniť medzi spolupracujúce aj orgány záujmovej samosprávy, napríklad profesijné komory v zdravotníctve alebo poľovníctve, preto je potrebné upraviť aj názov paragrafu 17.

Z návrhu vyplýva, že zákon nemá ďalej ustanovovať explicitne všeobecným spôsobom spoluprácu orgánov miestnej štátnej správy a územnej samosprávy so štatistickým úradom pri spravodajskej povinnosti (ide o duplicitu s inými ustanoveniami) ani osobitnú spoluprácu pri príprave spracúvania výsledkov volieb a referenda a sčítania obyvateľov, domov a bytov, pretože vzájomné oprávnenia a povinnosti štatistického úradu, orgánov samosprávy a miestnej štátnej správy vymedzuje zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a príslušný zákon o sčítaní obyvateľov, domov a bytov.

K bodu 18 (§ 18 ods. 3)

Odporúča sa precizovať návrh z dôvodu, aby bolo jednoznačné, že sa od spravodajskej jednotky môžu žiadať informácie o dôvode poskytnutia konkrétnych údajov.

Ustanovenie sa uplatní okrem iného aj v oblasti európskych podnikových štatistík. Podľa článku 18 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2019/2152: „Na základe riadne odôvodnenej žiadosti Komisie (Eurostatu) jej členské štáty poskytnú všetky relevantné informácie týkajúce sa vykonávania tohto nariadenia v členských štátoch.“. Na vysvetlenie údajov poskytnutých v konkrétnych zisťovaniach za Slovenskú republiku Eurostatu je v praxi potrebné disponovať zdôvodneniami poskytnutými spravodajskými jednotkami.

Zároveň sa navrhovaným znením ustanovenia explicitne upravuje povinnosť štatistickej jednotky postupovať pri poskytovaní štatistických údajov v súlade s metodikou.

K bodu 19 (§ 18 ods. 5)

Znenie odseku sa mení z legislatívno-technických dôvodov (napr. uplatňovanie pojmu „štatistický formulár“ a z dôvodu, že spravodajská jednotka v konkrétnom prípade nezasiela údaje a neplní svoju štatistickú povinnosť len voči úradu, ale aj voči inému orgánu vykonávajúcemu štátnu štatistiku podľa podmienok konkrétneho štatistického zisťovania definovaného v programe štátnych štatistických zisťovaní.

K bodu 20 (§ 18 ods. 8)

Ustanovenie sa upravuje z dôvodu ustanovenia splnenia požiadavky nevyhnutnosti požadovania údajov na štatistický účel zo strany orgánu vykonávajúceho štátnu štatistiku od štatistickej jednotky a potrebu vylúčiť z predmetu spravodajskej povinnosti niektoré kategórie informácií v súlade s osobitnými predpismi. Aktualizujú sa tiež citácie zákonov v poznámkach pod čiarou.

K bodu 21 (§ 18 ods. 9)

Upravujú sa chybné čísla odkazov zavedené poslednou novelou zákona zákonom č. 107/2020 Z. z. a aplikuje sa novozavedená legislatívna skratka.

K bodu 22 (§ 19 ods. 1)

Úprava súvisí s potrebou odstrániť možný výkladový problém pri používaní slova „norma“ v doterajšom znení zákona. Štandardy, ktoré sa uvádzajú v zákone nesúvisia s technickými normami.

K bodu 23 (§ 20)

§ 20 ods. 1 písm. a): Legislatívno-technická úprava znenia poznámky pod čiarou.

§ 20 ods. 1 písm. b): V súlade s nariadením (EÚ) 2018/1091 sa mení názov príslušného registra a vkladá sa odkaz 6b odkazujúci na poznámku pod čiarou s citáciou tohto nariadenia.

§ 20 ods. 1 písm. d) – súčasné znenie: Vypustenie odseku je odôvodnené tým, že v praxi štatistický úrad nevedol register sčítacích obvodov už od sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001. Pri novej koncepcii sčítania sa územná príprava opiera o adresné body a pre účely terénu sa so sčítacími obvodmi nepočíta.

§ 20 ods. 1 písm. d): bezo zmeny.

§ 20 ods. 1 písm. e): Keďže v poznámke pod čiarou k odkazu 6b sa citujú už zrušené nariadenia ES a EÚ, ktoré boli nahradené nariadením (EÚ) 2019/2152, na ktoré ale nie je potrebné v príslušnom paragrafe odkazovať, odkaz 6b sa v danom ustanovení vypúšťa.

§ 20 ods. 2: Návrhom sa sleduje implementácia nového nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2152 z 27. novembra 2019 o európskych podnikových štatistikách, ktorým sa zrušuje 10 právnych aktov v oblasti podnikových štatistík (Ú. v. EÚ L 327, 17.12.2019). Aktualizácia registra organizácií údajmi z Európskeho registra nadnárodných skupín podnikov (EGR) vyplýva z fungovania európskeho rámca pre štatistické registre ekonomických subjektov upraveného čl. 2 ods. 2 a čl. 8 až 10 nariadenia (EÚ) 2019/2152.

K bodu 24 (§ 21 ods. 1)

Spresňuje sa, o akú zárobkovú činnosť ide a vypúšťa sa časť ustanovenia, ktorá odporuje § 21 ods. 6 zákona v súčasnom aj navrhovanom znení.

K bodu 25 (§ 21 ods. 5 a 6)

Návrh na zmenu je reakciou na požiadavky verejnosti zisťované Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v rámci úloh B.8 a B.14 vyplývajúcich z uznesenia vlády SR č. 104/2017 z 1. marca 2017 k Akčnému plánu Iniciatívy za otvorené vládnutie v SR na roky 2017-2019. Údaje registra organizácií sa považujú za prioritný dataset, pričom jediné obmedzenie v prístupnosti je z pohľadu dodržania štatistickej dôvernosti.

Nové znenie odseku 6 je spojením nesystematicky zaradeného ustanovenia § 20 ods. 3 a textu doterajšieho odseku 7 predmetného paragrafu.

K bodu 26 (§ 22)

Ustanovenie sa mení v nadväznosti na požiadavky nariadenia (EÚ) 2018/1091 a vnútroštátne formy prevádzkovania poľnohospodárskych činností.

K bodu 27 (§ 23)

Potrebné spresnenie okruhu osôb, o ktorých sa údaje majú zisťovať.

K bodu 28 (§ 24)

Vypustenie je odôvodnené tým, že v praxi štatistický úrad nevedol register sčítacích obvodov už od sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001. Pri novej koncepcii sčítania sa územná príprava opiera o adresné body a pre účely terénu sa so sčítacími obvodmi nepočíta.

K bodu 29 (§ 25a)

Znenie odseku 1 a súčasného odseku 3 (v návrhu odsek 2) sa v súlade s nariadením (EÚ) 2019/2152 upraví, aby v registri boli všetky subjekty obchodujúce v rámci EÚ, nielen tie, ktorým vznikla spravodajská povinnosť v rámci systému Intrastat.

Súčasný odsek 2 sa navrhuje vypustiť, pretože stratil opodstatnenie pri aplikácii novej právnej úpravy, nariadenia (EÚ) 2019/2152. Poznámka pod čiarou týkajúca sa ochrany dôverných štatistických údajov v štatistike zahraničného obchodu bude uvedená v § 30.

V novom § 25a ods. 2 (pôvodne odsek 3) sa navrhuje zachovať oznamovaciu povinnosť, avšak so spresnením okruhu jej adresátov a tiež spresnením odkazu na vykonávací predpis, ktorý ustanoví hranicu hodnoty obchodu s tovarom, kedy táto povinnosť vzniká.

K bodu 30 (§ 26)

Legislatívno-technická úprava vzhľadom na navrhované úpravy.

K bodu 31 (§ 29)

Ustanovenie § 29 predstavuje voči § 30 ods. 1 a 2 podpornú úpravu, ktorá garantuje právnu istotu toho, kto je viazaný pri vykonávaní štátnej štatistiky mlčanlivosťou.

Dôverné údaje možno poskytovať ako anonymizované údaje na vedecké účely podľa § 30 ods. 4 zákona [rovnako ako v čl. 23 nariadenia (ES) č. 223/2009 v platnom znení] alebo medzi orgánmi vykonávajúcimi štátnu štatistiku podľa nového § 30 ods. 8 [obdobne v čl. 21 nariadenia (ES) č. 223/2009 v platnom znení]. Dôverné údaje možno zverejniť, ak štatistická jednotka sama jednoznačne dala súhlas na ich zverejnenie podľa § 30 ods. 1 a 2 [rovnako čl. 20 ods. 3 písm. b) nariadenia (ES) č. 223/2009 v platnom znení], potom ten, kto za orgán vykonávajúci štátnu štatistiku takýto údaj zverejnil v rámci plnenia svojich pracovných/služobných úloh, nemôže porušiť svoju povinnosť mlčanlivosti.

Úprava mlčanlivosti v § 29 je obdobná ako v zákone č. 223/2019 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021).

K bodu 32 (§ 30 ods. 3)

Vypúšťa sa nadbytočné slovo z termínu v súlade s požiadavkou splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny.

K bodu 33 (§ 30 ods. 4)

Legislatívno-technická úprava súvisiaca s dôsledným používaním pojmu „orgán vykonávajúci štátnu štatistiku“.

K bodu 34 (§ 30 ods. 5)

Ustanovenie § 30 ods. 5 sa odporúča upraviť v maximálnej zhode s nariadením (ES) 223/2009 v platnom znení.

Súčasný znenie zákona je v rozpore s definíciou dôverného štatistického údaj, pretože rozširuje neurčitým spôsobom výnimku z toho, čo je možné nepovažovať za dôverný štatistický údaj o skupinu údajov, ktoré „je možné jednoducho zistiť“.

Podľa čl. 25 nariadenia (ES) 223/2009: „*Údaje získané zo zdrojov, ktoré sú podľa právnych predpisov dostupné verejnosti a ktoré naďalej zostanú dostupné verejnosti podľa vnútroštátnych právnych predpisov, sa nepovažujú za dôverné na účely šírenia štatistiky získanej z týchto údajov.*“.

Pokiaľ ide o určenie údajov z verejných zdrojov ako údajov, ktoré nie sú dôvernými štatistickými údajmi odkazom na informácie sprístupňované podľa zákona o slobode

informácií, navrhuje sa, aby sa za dôverné nepovažovalo len to, čo sa zverejňuje povinne, ale aj to, čo možno uplatnením práva na slobodu informácií získať bez uvedenia účelu alebo právneho dôvodu na základe žiadosti.

Návrh odstraňuje tiež nie celkom vhodný demonštratívny výpočet verejných zdrojov, ktorý zahŕňa tie najmenej dôležité zdroje.

K bodu 35 (§ 30 ods. 6)

Legislatívna úprava súvisiaca s dôsledným používaním pojmu „orgán vykonávajúci štátnu štatistiku“.

K bodu 36 (§ 30 ods. 7 a 8)

Dopĺňajú sa dva frekventované a nevyhnutné spôsoby oprávneného spracovania dôverných štatistických údajov v rámci tvorby štátnej štatistiky.

§ 30 ods.7 funkčne dopĺňa nové znenie § 4 ods. 2 a 3 a subjektom vykonávajúcim čiastkové úlohy v oblasti štátnej štatistiky poskytuje právnu istotu, že ich prístup k dôverným štatistickým údajom je oprávnený. Pokiaľ spracúvajú osobné údaje, majú postavenie sprostredkovateľa podľa všeobecného nariadenia o ochrane údajov.

§ 30 ods. 8 zamedzuje napr. duplicitnému štatistickému zisťovaniu na vnútroštátnej úrovni. Obdobné ustanovenie je obsiahnuté aj v nariadení (ES) č. 223/2009 v platnom znení a týka sa poskytovania dôverných štatistických údajov medzi členmi európskeho štatistického systému. Súhlas štatistického úradu s uzavretím dohody je odôvodnený prioritnou požiadavkou na ochranu štatistickej dôvernosti.

Z dôvodu možnosti kontroly poskytovania údajov prostredníctvom jednotného informačného systému štátnej štatistiky bude doplnené ustanovenie § 12a ods. 4 písm. d) o poskytovaní dôverných štatistických odkazom na § 30 ods. 8.

Uzatvárať dohody o poskytovaní dôverných štatistických údajov podľa § 30 ods. 8 však bude možné bez väzby na dostupnosť príslušnej služby v jednotnom informačnom systéme štátnej štatistiky.

K bodu 37 (§ 30a ods. 1)

Na základe požiadavky aplikačnej praxe v rámci štatistických zisťovaní u fyzických osôb (o jednotlivcoch alebo členoch domácnosti) sa dopĺňa oprávnený spôsob spracovania uvedených osobných údajov, čo je potrebné na identifikáciu a neskoršie spracovanie poskytnutých údajov. Zároveň sa spresňuje okruh tzv. povinných osôb vzhľadom na inštitucionálne úpravy podľa bodu 8.

K bodom 38 a 39 (§ 31 ods. 1 a nový odsek 2)

Ustanovenie sa precizuje z legislatívno-technických dôvodov, z dôvodu ako rozšírenia subjektov, ktorým sa štatistické informácie poskytujú bezodplatne a doplnenia obligatórnych náležitostí dohody medzi štatistickým úradom a žiadateľom.

K bodu 40 (§ 31 ods. 5)

Legislatívna úprava súvisiaca so zavedením legislatívnej skratky „iný orgán vykonávajúci štátnu štatistiku“.

K bodu 41 [§ 32 ods. 1 písm. a)]

Zavedením správneho deliktu sa sleduje posilnenie vymožitelnosti plnenia uvedenej povinnosti, ktorá je v praxi spravodajskými jednotkami opomínaná.

K bodom 42 (§ 32 ods. 3 a 5)

Legislatívna úprava súvisiaca s dôsledným používaním pojmu „orgán vykonávajúci štátnu štatistiku“ a používaním stručného slovného označenia právneho predpisu.

K bodu 43

Úprava odôvodnená zmenou označenia orgánu štátnej správy.

K bodu 44 (§ 35a)

Štatistická rada zriadená v súčasnosti pri úrade má iný rozsah kompetencií a čiastočne iné zloženie oproti koordinačnej rade pre štátnu štatistiku, ktorej postavenie a činnosť rámcovo upravuje nové znenie § 10. Z hľadiska efektivity implementácie schválenej novely je najvhodnejšie, aby Štatistická rada zanikla pred nadobudnutím účinnosti nového znenia § 10 a aby v prechodnom období po vydaní resp. schválení jej štatútu predseda úradu vymenoval členov nového orgánu podľa novej úpravy a zabezpečil uskutočnenie jej prvého rokovania.

V súlade s projektom RZÚ, ktorého výstupom bude Jednotný informačný systém štatistických údajov podľa § 12a návrhu zákona sa určuje prechodné obdobie, ktoré sa uplynie skončením implementácie uvedeného projektu.

K bodom 45 až 47

Legislatívno-technické úpravy súvisiace so zavedením pojmu „administratívny zdroj údajov“, s dôsledným používaním pojmu „orgán vykonávajúci štátnu štatistiku“ a „štátne štatistické zisťovanie“ a so zavedením legislatívnej skratky „iný orgán vykonávajúci štátnu štatistiku“.

K čl. II

Dátum nadobudnutia účinnosti je daný harmonogramom siedmej fázy projektu RZÚ a legisvakačnou lehotou potrebnou na implementáciu reformných opatrení orgánmi vykonávajúcimi štátnu štatistiku. Neskoršia účinnosť vybraných ustanovení je odôvodnená ich technickou vykonateľnosťou zo strany orgánov vykonávajúcich štátnu štatistiku, ktorá závisí od prípravy a prispôsobenia jednotného informačného systému štátnej štatistiky na hodnotenie kvality zostavených štatistík.